

สมาสท้องถิ่นที่ ๒

สมาสท้องถิ่นที่ ๒ คือ ชนิดที่สมาสใหญ่อยู่สุดทางซ้ายมือ ส่วนจำพวกสมาสน้อยอยู่ทางขวามือ ให้ตั้งวิเคราะห์พวกสมาสน้อยซึ่งอยู่ทางขวามือนั้นก่อน แล้วมาสิ้นสุดลงที่สมาสใหญ่ ซึ่งอยู่ทางซ้ายมือ

๑.....๒.....๓.....๔.....๕

ตัวอย่างที่ ๑

กตภตุตทิจโจ (ภิกขุ) ผู้มีกิจด้วยภัตตรอันกระทำแล้ว เป็นตติยาตุลยาธิกรณพหุพพิหีสมาส มี ตติยาตป์ปรัสสมาสเป็นภายใน
ต.ตป์.วิ. ภตุเตน กิจจํ ภตุตทิจจํ
ต.ตุล.วิ. กตํ ภตุตทิจจํ เยน โส กตภตุตทิจโจ (สตถา)

ตัวอย่างที่ ๒

ทิพพ ปุပ္พ ผลํ อ.คอกไม้และผลไม้อันเป็นทิพย์ เป็นวิเสสนบุพพบท กัมมธารยสมาส มีสมาหารวันทวสมาสเป็นภายใน
ส.ทวัน. วิ. ปุပ္พผลจ ผลลจ ปุပ္พผลํ
วิ.บุพ.กัม.วิ. ทิพพํ ปุပ္พผลํ ทิพพปุပ္พผลํ

ตัวอย่างที่ ๓

สปุตตทาโร (ปุริโส) ผู้เป็นไปกับด้วยลูกและเมีย เป็นสหบุพพบท พหุพพิหีสมาส มีสมาหารวันทวสมาสเป็นภายใน
อ.ทวัน. วิ. ปุตฺโต จ ทาโร จ ปุตฺตทาโร

ส. พหุพ. วิ. สห ปุตตทาเรน โย วตตตีติ สปุตตทาโร (ปุริโส)

ฝึกบอกรื้อและวิเคราะห์สมาส

อุปสนต-ราค-อาทิ-กุกิเลโส (ภิกขุ) ผู้มีกิเลสอันมีราคาเป็นต้นเข้าไปสงบแล้ว

ฉ. ตุล. วิ. ราโค อาทิ เยสํ เต รากาทโย (กิเลสา)

วิ.บุพ.กัม.วิ. รากาทโย กิเลสา รากาทิกุกิเลสา

ฉ.ตุล.วิ. อุปสนตา รากาทิกุกิเลสา ยสฺส โส อุปสนตราคาทิกุกิเลโส (ภิกขุ)

เป็นฉัญจิตฺตฺยาธิกรณพหุพพิหีสมาส มี วิเสสนบุพพบท กัมมธารยสมาส และฉัญจิตฺตฺยาธิกรณพหุพพิหีสมาส เป็นภายใน

ปวตฺติตปวธรรมจโก (สตฺธา)

สมฺปนฺนสทฺธมฺปโท (ภิกขุ)

ลทฺธปพฺพชฺชูปสมฺปโท (ภิกขุ)

แบบฝึกหัดท้ายบท

จงแปลเป็นภาษามคธ

ตสฺมี สมฺเย สตฺธา ปฺริสมชฺเณ ธรรมํ เทเสติ ฯ สฺวา ปุตฺตํ ตถาคตฺสฺส ปาทปิฎฺจเ นิปชฺชาเปตฺวา “ตุมฺหากํ มยา เอส ทินฺโน, ปุตฺตสฺส เม ชีวิตํ เทถาติ อาทฯ

ทวารโกฏฺจเก อธิวตฺโต สุมฺนเทโว ยกฺขินฺนิยา อนฺโต ปวิสิตุํ นาทาสี ฯ สตฺธา อานนฺทตฺเถรํ อามนฺเตตฺวา “คจฺฉานนฺท, ตํ ยกฺขินฺนี ปกฺโกเสติ อาท ฯ เถโร ตํ ปกฺโกเสติ ฯ